

“Japāņu mīļākais” ir krāšņš romāns, ko bagātina krietna šķipsna dienvīdamerikāņu maģiskā reālisma un vairāku paaudžu likteņstāsti... Tajā ir visi izcilās Isabellas Aljendes romāniem raksturīgie komponenti: mīlestība, noslēpumi, liktenīgi pavērsieni, stāsti stāstā un, protams, vēsturiski nozīmīgs fons.

Financial Times

Romāns “Japāņu mīļākais”, kas vēsta par nedziestošu mīlestību un kaislību mūža garumā, vienlaikus saviļņo un iedvesmo. Un tā nenotiek bieži.

Daily Mail

Apbrīnojams un brīnišķīgs mīlas romāns. Sirdi plosošs un neaizmirstams...

Publishers Weekly

Isabella Aljende ir visromantiskākā rakstniece, un “Japāņu mīļākais” ir īpaši romantisks un juteklisks romāns par mīlestības bezgalīgo spēku.

The Times

Aizrautīgā stāstniece Isabella Aljende apbur lasītājus visā pasaulē! Viņa ir Latīņamerikas, patiesībā visas pasaules Šeherezāde. Viņas romāni ir liriski, mistiski, izklaidējoši un drosmīgi. Tiem nav konkurentu!

Miami Herald

**ISABEL
ALLENDE**

**El amante
japonés**

ISABELLA ALJENDE

Japāņu miļākais

No spāņu valodas tulkojis
Edvīns Raups

821.134.2(7/8)-31
AI 001

Isabel Allende

EL AMANTE JAPONÉS

Copyright © Isabel Allende, 2015

Cover illustration © Montse Galbany

Cover design © Penguin Random House Grupo Editorial, S. A. U.

Isabella Aljende

JAPĀŅU MĪĻĀKAIS

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA

Projektu vadītāja *Una Orinska*

Redaktore *Margita Krasnā*

Korektore *Elīna Kola, Evija Stikute*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,

Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-640.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Edvīns Raups, 2021

© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2021

ISBN 978-9934-0-9354-8

*Maniem vecākiem, Pančitai un Ramonam,
viedajiem sirmgalvjiem*

*Paliec vēl brīdi, vairīgā mīla,
burvīgais māns, ko mīlu bez prāta,
izdoma saldā, kuras dēļ mirstu,
ciešanu aplis, kura dēļ esmu.*

KLOSTERA MĀSA HUANA INESE DE LA KRUSA

Lark House

Irina Bazili darbu *Lark House* Bērklijas pievārtē uzsāka 2010. gadā, viņai bija pilni divdesmit trīs gadi un nebija gandrīz nekādu ilūziju. Kopš piecpadsmit gadu vecuma sāpīgi svaidīta no darba uz darbu, no pilsētas uz pilsētu, Irina nemūžam nebūtu iedomājusies, ka šajā veco ļaužu pansionātā atradīs patiešām siltu vietīņu un nākamos trīs gadus jutīsies tikpat laimīga kā bērnībā, vēl pirms liktenis bija sagriezis visu kājām gaisā. *Lark House*, dibināta divdesmitā gadsimta vidū, lai ar piedienīgu cieņu gādātu par maznodrošinātiem sirmgalvjiem, jau kopš paša sākuma nezināmu iemeslu dēļ pievilka progresīvi domājošus intelektuāļus, pārliecinātus ezoteriķus un māksliniekus, kas neredz tālāk par savu degunu. Kaut arī gadu gaitā pansionāts bija ieviesis dažas izmaiņas, tas turpināja iekasēt katra pastāvīgā iemītnieka ienākumiem atbilstošas summas, tādējādi it kā cementējot zināmas sociālas un rasu atšķirības. Bet dzīvē visi iemītnieki izrādījās vidusšķiras baltie un dažādību veidoja vienīgi tās smalkās atšķirības, kas pastāv starp brīvdomātājiem, garīga ceļa meklētājiem, sociālu un ekoloģisku jautājumu aktīvistiem, nihilistiem un dažiem hipijiem, kuri bija izdzīvojuši Sanfrancisko liča apkaimē.

Pirmajā darba intervijā šīs kopienas direktors Hanss Voits lika Irinai noprast, ka tik atbildīgam amatam viņa ir par jaunu. Taču pansionātā steidzami vajadzēja aizpildīt brīvu vietu

administrācijas un aprūpes nodaļā; meitene varēja noderēt par aizstājēju, līdz viņi atradīs piemērotāku cilvēku. Irina nodomāja, ka to pašu varētu teikt arī par šo kungu: direktors izskatījās pēc apaļvaigu puisieša ar priekšlaicīgu plikpaurību, kuram tik nopietnas iestādes vadīšana noteikti bija par smagu. Vēlāk meitene pārliecināsies, ka Voita āriene, apskatīta tikai no kāda noteikta attāluma un sliktā apgaismojumā, bija mājīga, īstenībā viņam bija piecdesmit četri gadi un viņš bija parādījis sevi kā lielisku administratoru. Irina galvoja, ka robus izglītībā aizstās ar pieredzi, ko bija ieguvusi, aprūpējot sirmgalvjus dzimtajā Moldovā.

Kandidātes biklais smaids mīkstināja direktora sirdi, un viņš, aizmirsis palūgt pat ieteikuma vēstuli, sāka uzskaitīt amata pienākumus. Kopsavilkumu varēja izteikt dažos vārdos: atvieglot dzīvi otrā un trešā līmeņa viesiem. Pirmais līmenis neietilpa viņas pienākumos, šā līmeņa ļaudis dzīvoja neatkarīgi, gluži kā daudzdzīvokļu mājas īrnieki; tāpat uz viņu neattiecās ceturtais līmenis, kam bija ļoti piemērots vārds – Paradīze: šeit mītošie gaidīja pārceļšanos uz debesīm, lielākoties viņi gulēja, un meitenes piedāvāto pakalpojumu klāsts tiem nebija vajadzīgs. Irinas pienākumi saistījās ar iemītņieku pavadīšanu pie ārstiem, advokātiem un grāmatvežiem, ar palīdzēšanu aizpildīt veselības stāvokļa un nodokļu anketas, ar vešanu iepirkties un tamlīdzīgām nodarbēm. Vienīgā saskarsme ar Paradīzes iemītņiekiem būtu reizes, kad vajadzētu organizēt viņu bēres, un šajos gadījumos Irina katrreiz saņemtu sīki izstrādātas norādes, bilda Hanss Voits, jo mirēju vēlmes ne vienmēr sakrita ar piederīgo vēlmēm. *Lark House* ļaudis pārstāvēja dažādas ticības, un bērū ceremonijas pansionātā centās noturēt ekumeniskā garā, bet tas nebija tik vienkārši.

Lai gan uniformas pienācās vienīgi apkalpojošajam personālam, slimnieku aprūpētājiem un medmāsām, direktors

paskaidroja, ka arī uz pārējiem darbiniekiem attiecas gērbšanās kodekss, kas gan nebija izteikts vārdos un ietvēra labas gaumes un cienīga izskata kritērijus. Piemēram, krekliņš ar uzdrukātu *Malcolm X*, kas rotāja Irinu, izrādījās nepiemērots šai iestādei, un Hanss Voits to nekautrējās uzsvērt. Lai gan patiesībā tas nebija nekāds *Malcolm X*, bet Ķe Gevaras attēls. Irina nepūlējās kaut ko izskaidrot; visticamāk, direktoram nebija ne jausmas, kas ir šis geriljero, kuru pusgadsimtu pēc pastrādātajiem varoņdarbiem joprojām godina Kubā un radikāļu saujiņas aprindās Bērklījā, kur viņa dzīvoja. Krekliņš bija maksājis divus dolārus lietotu apģērbu veikalā, gandrīz jauns.

– Pie mums nesmēķē, – vēl brīdināja direktors.

– Es nepīpēju un nedzeru, kungs.

– Vai jums veselība laba? Aprūpējot sirmgalvjus, tas ir svarīgi.

– Laba.

– Vai ir vēl kas tāds, ko man vajadzētu zināt?

– Esmu atkarīga no videospēlēm un fantāzijas romāniem. Jūs jau zināt – Tolkīns, Nīls Geimens, Filips Pulmans. Vēl es piepelnos, vedot pastaigās suņus, bet tas neprasa daudz laika.

– Jaunkundz, nav mana darīšana, ar ko jūs nodarbojaties brīvajā laikā, bet darbā ne par kādām izklaidēm nevar būt ne runas.

– Protams, kungs. Dodiet man tikai iespēju, un jūs redzēsiet, ka es protu apieties ar vecākiem ļaudīm, – tēlotā pārliecībā bilda jaunieta.

Kad intervija bija galā, direktors izrādīja meitenei telpas, kas sniedza patvērumu divsimt piecdesmit cilvēkiem, kuru vidējais vecums turējās ap astoņdesmit pieciem gadiem. *Lark House* brīnišķīgā ēka kādreiz bija piederējusi šokolādes ražošanas magnātam, kas to bija novēlējis pilsētai un atstājis arī dāsnu finansējumu mājas uzturēšanai. Īpašumu veidoja galvenā

māja – neliela, grezna pils, kurā atradās kabineti, koptelpas, bibliotēka, ēdnīca un darbnīcas, – kā arī patīkama izskata būves ar koka jumtiem, kas saskanēja ar parku, šķietami mežonīgu, bet patiesībā veselas dārznieku brigādes rūpīgi koptu. Ēkas, kuras apdzīvoja neatkarīgie viesi, un ēkas, kas deva patvērumu otrā un trešā līmeņa iemītniekiem, savienoja segti, plati gaiteni ar stikla sienām; pa tiem varēja pārvietoties ratiņkrēslos, nebaidoties no klimata kaprīzēm, un priecāties par dabas skaстиem – vislabāko balzamu pret ciešanām jebkurā vecumā. Paradīze, nomaļa cementa būve, te nekādi neiederētos, ja to pilnībā neklātu vijīgās efejas. Bibliotēka un spēļu zāle bija vaļā visu laiku, skaistuma salona darbalaiks bija mainīgs; darbnīcās tika piedāvātas dažādas nodarbes, sākot ar gleznošanu un beidzot ar astroloģijas stundām tiem, kas vēl alka no nākotnes sagaidīt kādu pārsteigumu. Aizmirsto mantu bodē, kā vēstija uzraksts uz durvīm, rosījās dažas brīvprātīgās, kas tirgojās ar drēbēm, mēbelēm, rotaslietām vai citiem dārgumiem, par kuriem iemītnieki vairs nelikās ne zinīs vai kuri bija palikuši pēc aizgājējiem.

– Mums ir lielisks kinoteātris. Rādām filmas trīs reizes nedēļā bibliotēkā, – stāstīja Hanss Voits.

– Kas tās par filmām? – jautāja Irina un cerēja, ka tās būs par vampīriem un zinātniskā fantastika.

– Filmas izvēlas komisija, un tā dod priekšroku kriminālajam žanram, sevišķi tai patīk Tarantino. Te visus mazliet vilina nežēlība, bet nebaidieties, viņi saprot, ka tā ir māksla un aktieri atkal parādīsies citās filmās – sveiki un veseli. Viņiem kino ir kā tāds gaisa ventilis. Dažu mūsu viesu lielākā vēlme ir kādu nožmiegt – parasti no ģimenes vidus.

– Gluži kā man! – braši izmeta Irina.

Hanss Voits nodomāja, ka meitene joko, un pretimnākoši iesmējās, labu humora izjūtu viņš vērtēja gandrīz tikpat augstu kā savu darbinieku iecietību.

Pa vecu koku parku šaudījās vāveres, tikpat drošas kā brieži, kuru te bija neparasti daudz. Hanss Voits skaidroja, ka briežu mātītes ierodas te dzemdēt un audzināt briedēnus, līdz tie kļūs patstāvīgi, un ka īpašums ir īsta svētnīca putniem, īpaši cīruļiem, no kuriem cēlies arī nosaukums *Lark House* – cīruļu māja. Parka teritorijā atradās vairākas stratēģiski izvietotas kameras, lai būtu iespēja vērot dzīvniekus brīvā dabā un vienlaikus pieskatīt sirmgalvjus, kas varēja kaut kur nomaldīties vai savainoties, citu drošības līdzekļu *Lark House* nebija. Pa dienu pansionāta durvis stāvēja vaļā un teritoriju apstaigāja tikai divi neapbruņoti sargi. Tie bija atvaļināti policisti, vienam septiņdesmit, otram septiņdesmit četri gadi; vairāk par diviem arī nebija vajadzīgs, jo neviens ļaundaris neies tērēt laiku, lai uzbruktu trūcīgiem sirmgalvjiem. Apgaitā viņi sastapa pārii vecu sievu ratiņkrēsls, grupiņu ļaužu, kas bija apgādājušies ar molbertiem un krāsu kārbām, lai aizvadītu nodarbību svaigā gaisā, un dažus viesus, kuri veda saitītē suņus, tikpat cietušus kā viņu saimnieki. Īpašums robežojās ar līci, bēguma laikā pat varēja iziet jūrā ar kajaku, un daži iemītnieki, kurus vārgums vēl nebija pavisam pieveicis, tā arī darija. “Es gribētu tā dzīvot!” Irina sailgojās, ar pilnu sparū velkot plaušās priežu un laurkoku saldo smaržu un salīdzinot šīs vietas pievilcību ar antisemitārijiem midzeņiem, pa kuriem viņa kopš piecpadsmit gadu vecuma bija svaidījusies.

– Bazili jaunkundz, pašās beigās man ir jāpiemin divi spoki, par kuriem jūs nekavējoties brīdinās haitiešu personāls.

– Es neticu spokiem, Voita kungs.

– Tas ir patīkami, es arī neticu. *Lark House* spoki ir kāda jaunieta, tērpusies kleitā ar rozā plīvuriem, un apmēram trīs gadus vecs bērns. Šī jaunieta ir Emīlija, šokolādes magnāta meita. Nabaga Emīlija nomira no bēdām, kad viņas mazais dēliņš noslika baseinā četrdesmito gadu beigās. Tad arī magnāts pameta šo namu un nodibināja fondu.

– Puika noslika baseinā, ko jūs man rādījāt?

– Jā, vairāk neviens tur nav dabūjis galu, cik es zinu.

Drīz vien Irina domas par spokiem mainīs, kad uzzinās, ka ļoti daudziem sirmgalvjiem no dienas dienā stāv klāt viņu mirušie. Emīlija ar dēlu nebija vienīgie šeit mītošie spoki.

Nākamajā dienā Irina jau ar pirmo darbadienas stundu ķērās pie saviem pienākumiem, ģērbusies labākajos džinsos un neuzkrītošā krekliņā. Viņa ātri pārliecinājās, ka *Lark House* valda brīva, nepiespiesta atmosfēra, kas tomēr nenolaižas līdz nevīžībai; te vairāk izskatījās pēc universitātes koledžas, nevis patvēruma veciem ļaudīm. Ēdiens līdzinājās jebkura cienījama Kalifornijas restorāna ēdienam, tas bija dabisks, protams, iespēju robežās. Visi zobratīņi te atradās savās vietās, aprūpes un medmāsu personāls tik piemīlīgs, cik vien to varēja vēlēties šādos apstākļos. Irina dažās dienās apguva visu kolēģu un viņas uzraudzībā esošo iemītnieku vārdus un dīvainības. Viņai pat izdevās iegauvēt dažus teikumus spāniski un franciski, izpelnoties atzinību no personāla, kas te galvenokārt bija no Meksikas, Gvatemalas un Haiti. Par tik smagu darbu atalgojums nebija diez ko liels, taču gandrīz neviens nerādīja skābu ģīmi.

– Vecmāmiņas ir jāsamiļo, taču pret viņām jāizturas ar cieņu. Arī vecīši jāsamiļo, taču tie ir nešpetni, viņiem labāk neuzticēties, – pamācīja Lupita Fariasa, sīkaļa ar olmeku skulptūras vaigu, uzkopšanas brigādes priekšniece.

Lupita, pavadījusi *Lark House* trīsdesmit divus gadus, drīkstēja brīvi ieiet jebkurā telpā un personiski pazina ikvienu iemītnieku, zināja par viņu likteņiem, prata uzminēt, kas katram kaiš, un bēdās allaž bija līdzās.

– Tikai esi uzmanīga ar depresiju, Irina. Šeit tā ir parasta lieta. Tiklīdz pamani, ka cilvēks turas nomaļus, staigā skumīgām

acīm, bez iemesla paliek gultā vai atsakās no ēdiena, tūlīt steigšus pie manis un ziņo. Vai skaidrs?

– Un ko šādos gadījumos tu dari, Lupita?

– Kā kuro reizi. Glaudu un pajāju, tas viņiem patīk vienmēr, vecajiem pietrūkst glāstu, pierunāju uz kādu seriālu televīzijā, neviens nevēlas mirt, iekams nav redzējis beigas. Dažam labam atvieglojumu sniedz lūgšanas, bet šeit daudzi ir ateisti un nelūdzas. Galvenais, neatstāj viņus vienus. Ja es neesmu tuvumā, ziņo Ketijai, viņa zinās, ko darīt.

Ārste Katrīna Houpa, otrā līmeņa iemītniece, bija pirmā, kas kopienas vārdā apsveica Irinu ar ierašanos. Savos sešdesmit astoņos gados viņa šeit bija jaunākā iemītniece. Nonākusi ratiņkrēslā, viņa izšķīrās par labu aprūpei un sabiedrībai, ko piedāvā *Lark House*, kur mitinājās jau divus gadus. Un pa šo laiku Ketija bija kļuvusi par iestādes sirdi un dvēseli.

– Veci ļaudis ir visdzīvespriecīgākie. Gana daudz dzīvojuši šajā pasaulē, lai teiktu tikai to, ko vēlas, citu viedoklis tiem ir tukša skaņa. Garlaicīgi tev te nebūs, – viņa sacīja Irinai. – Šeit visi ir skoloti un, ja vien turas laba veselība, turpina mācīties un pamēģināt ko jaunu. Šajā kopienā visiem piemīt kāds dzinulis, kas palīdz izvairīties no vecuma smagākā krusta: vientulības.

Irina labi zināja par *Lark House* iemītnieku progresīvo garu, ne vienu reizi vien par to bija vēstīts ziņās. Lai iestātos pensionātā, vajadzēja pierakstīties rindā un gaidīt vairākus gadus, un šis saraksts būtu ievērojami garāks, ja daudzi no kandidātiem nebūtu aizgājuši viņšaulē, pirms vēl bija pienākusi viņu kārtā. Šie vecie cilvēki bija neapgāžams pierādījums, ka gadu nasta ar visiem tās sagādātajiem ierobežojumiem netraucē priecāties un piedalīties dzīves dunā. Daudzi bija aktīvi Sirmgalvju Miera kustības dalībnieki un veltīja piektdienu rītus, lai protestētu ielās pret pasaules maldiem un netaisnību, īpaši jau pret Ziemeļamerikas impēriju, par ko viņi jutās atbildīgi. Aktīvistu, kuru vidū

bija arī simt vienu gadu veca kundze, ar saviem spieķiem, staiņiem un ratiņkrēsliem pulcējās vietējā laukuma malā iepretim policijas iecirknim, turēja plakātus ar saukļiem pret karu vai globālo sasīšanu, savukārt iedzīvotāji viņus atbalstīja ar taurēšanu no saviem auto vai parakstot peticijas, ko tiem pasniedza iekarsuši vecvectētiņi. Šie dumpinieki itin bieži iekļuva televīzijas sižetos, kas rādīja policistu smieklīgos mēģinājumus izklīdināt visus, piedraudot ar asaru gāzi; draudi, protams, nekad nepiepildījās. Aizkustinātais Hanss Voits parkā Irinai parādīja piemiņas plāksni par godu deviņdesmit septiņus gadus vecam mūziķim, kurš 2006. gadā mira no pēkšņas smadzeņu triekas, kad karstā saulē ar sporta kurpēm kājās protestēja pret karu Irākā.

Irina bija uzaugusi kādā Moldovas ciemā, kur dzīvoja vienīgi sirmgalvji un bērni. Nevienam no viņiem nebija zobu: pirmajiem tāpēc, ka zobus viņi bija zaudējuši, tos lietojot, otrajiem tāpēc, ka bija izkrituši piena zobi. Iedomājoties par vecvecākiem, Irina nožēloja, ka bija viņus pametusi, un pēdējos gados šīs sajūtas viņu pārņēma bieži. *Lark House* piedāvāja iespēju sniegt svešiem cilvēkiem to, ko viņa nebija mācējusi sniegt tuviniekiem, un ar šo domu prātā viņa gāja pie cilvēkiem, kuri bija viņai uzticēti. Irina ātri iekaroja gan viņu sirdis, gan arī vēl daudz citu, kas pārstāvēja pirmo līmeni, neatkarīgos.

Jau pašā sākumā Irinas uzmanību piesaistīja Alma Belasko. Šī kundze izcēlās ar aristokrātisku stāju, spēcīgu magnētisko lauku, kas atdalīja viņu no citiem mirstīgajiem. Lupita Fariasa apgalvoja, ka Belasko kundze neiederas *Lark House*, ka šeit viņa ilgi neuzturēsies un kuru katru brīdi viņai pakaļ atbrauks tas pats šoferis, kas viņu bija atvedis mersedesā. Bet mēneši gāja un neviens pakaļ nebrauca. Irina Almu Belasko vēroja tikai no tālienes, jo Hanss Voits bija piekodinājis netērēt laiku neatkarīgajiem un visu uzmanību veltīt darbam ar otrā un trešā līmeņa

iemītņiekēm. Un, apkalpojot savus klientus – viņus te nesaucā par pacientiem –, apgūstot visas jauno pienākumu nianses, Irina bija pietiekami aizņemta. Apmācību nolūkā vajadzēja skatīties arī jaunāko bērū videoierakstus – kādas ebreju budistes un nožēlas pārņemta agnostiķa sēru ceremonijas. Savukārt Alma Belasko nekad nebūtu pamanījusi Irinu, ja apstākļi pavisam drīz neizmānītos tā, ka meitene kļuva par kopienas visapspriestāko cilvēku.